

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Anunțurile ne frământate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primește în Viena
E. Moss, Haasenstein & Vogler (Otto
Moss), H. Schalek, Alois Herndl, M.
Duker, A. Oppelik, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
hard Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dobbs; în Hamburg: A. Siemer.
Prețurile inserțiilor: o serie
parțială pe o coloană 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicările mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franco.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentele pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu esemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 233.

Brașov, Joi, 22 Octombrie (3 Noembrie)

1892.

La alegerea de Metropolită.

II.

Brașov, 21 Octombrie v.

Am văzut, că totă speranța în susținerea și apărarea dreptului de a alege Metropolită, organul bisericesc din Blașiu o întemeiază numai pe atitudinea clerului unit, pe care îl admoniează cu cuvinte frumoase și elocvente, ca să fiă la înălțimea demnității sale și a sântei sale datorii.

Dér unde rămâne poporul credincios?

Până înainte cu treizeci, patruzeci de ani, când încă clerul unit nu număra în sinul său atât de învățați doctori în sânta teologie, avea și poporul credincios rolul și cuvântul său în biserică și preoții uniți se sfătuiau cu mirenii cei luminați cum se lupte mai cu succes pentru apărarea drepturilor bisericii române unite. De un timp încoco însă s'a încuibat în biserică un spirit rău și pernicios, care tinde a separa clerul de popor și consideră poporul numai ca un factor negativ, ér nu ca un factor pozitiv în administrarea bisericii.

Și se ne permită confrății noștri din Blașiu a li-o spune cu totă sinceritatea, că și espunerile lor, despre cari vorbim, ni-se par a fi imbibate de acest spirit de exclusivitate clerical-absolutist al catolicismului modern, ce l'au propagat și propagă teologii noștri, cari au studiat la Roma și pe la seminariile episcopilor romano-catolice.

Când confrății noștri stăruiesc pentru vechile drepturi și aședămintele ale bisericii române unite, între cari dreptul canonic electoral ocupă un loc de frunte, nu se gândesc ei ore, cât de multă prejudecă acestor drepturi nouele doctrine ale absolutis-

mului catolic, ce se propagă totu cu mai mare cutezare?

Unde au adus deja lucrurile aceste doctrine funeste se poate vedea chiar din împrejurarea, că confrății noștri în nise momente atât de critice, când sunt și trebuie să fiă profund îngrijați din cauza uneltirilor contrare în potrirea dreptului canonic electoral, nu se adresază decât la preoțime, singura dela care așteptă mântuire, ér pe popor îl amintesc numai în rândul din urmă, ca pe un spectator pasiv, care pentru cazul, când preoțimea ar pierde și acest drept de alege, ar pute să-și perdă și el paciența de feru.

Și într'adeveru étă ce dice foia bisericescă din Blașiu, după ce arată, că datoria preoților este, de a împiedeca usurparea drepturilor bisericii cu or-ice preț, „chiar și cu morțe de martir”, stându față chiar cu Domnitorul, care conformu învățătorei sântilor părinți este dator să aperse drepturile santei bisericii:

„Sperăm, că Coróna va sci apretia și în cazul de față atributul său de Rege apostolic și va procede așa, precum pretinde binele bisericii. Dér cu toate aceste constatăm, că timpurile sunt grele.”

„Poporul român agitat și preocupat astăzi în prima linie de revindicarea drepturilor sale politice, se cutrieră, de câte ori vede, fiă pe guvern, fiă pe vr'un Român făcându vr'un pas, care s'ar păre îndreptat în contra libertății noastre naționale.”

„Denumirea și primirea denumirii de Metropolită ar fi considerată de totă suflarea românească ca un nou atac îndreptat în contra existenței și libertății noastre naționale, și îndată ce poporul nostru ar veni la convingerea, că biserica noastră se poate folosi ca

armă în contra drepturilor noastre naționale, inima lui s'ar înstrăina de cătră acea biserică. Cine însă ar pute prevedea urmările acestei înstrăinări? Său cine prevedându-le nu s'ar cutremura și nu ar face totu ce este cu putință, ca să le impedece?”

Așa este. Bine vorbesc confrății noștri, când le spun celor ce prea se încumetă a păcătu pe spinarea poporului, că și răbdarea acestuia are margini. Dér cum vinu dênșii să vorbescă de popor numai în a doua linie și numai ca de unul, care nu este interesat în cestiune decât din punct de vedere al intereselor generale naționale?

Oare dreptul canonic electoral al bisericii române unite nu este și el un drept național? Și biserica însăși încetat'a ore de a fi biserică națională?

Vedem cu părere de rău, că de caracterul național al bisericii, confrății noștri nu facu nici o amintire. Și totuși ce argument puternic ar fi fost pentru dênșii în apărarea dreptului de alege, tocmai constatarea faptului neresturnabil, că biserica română unită numai și numai ca biserică națională a esistat până-acuma și va pute esista și în viitor, ér perđânduși caracterul acesta, ea nici că mai are rațiune de a fi.

Ce argument puternic ar fi fost, să le spună celor dela putere, că răzimat pe drepturile sale străvechi, din cari, când a încheiat legătura cu biserica Romei, n'a sacrificat nimic, poporul credincios al bisericii române unite nu numai că pretinde ași alege însuși pe Arhiepiscopul său, dér pretinde mai vartos ca să fiă restabilite în totu cuprinsul provinciei metropolitane instituțiunile canonice sinodale, pe cari le-a practicat neimpedat înainte de 1848, c'unu cuvânt să

se potă bucura și el de fructele constituționalismului în biserică în interesul dezvoltării sale mai libere religioase, morale și naționale.

E clar și invederat, că dreptul canonic electoral nu este un drept al clerului, ci al întregului popor credincios și că acest drept important se razimă în instituțiunile canonice constituționale ale bisericii unite și de aceea este una cu sinodalitatea; garanția lui cea mai puternică este dér în prezent și în viitor conștiința de drept a poporului credincios și hotărerea lui nestrămutată de a reincepe lupta pentru restabilirea vechii sinodalități în biserică sa.

Situația în Ungaria.

„Magyar Hirlap” primesce o scrisoare din Viena, care se ocupă cu stările politice din Ungaria. Fîndcă scrisoarea acésta varsă oare lumină asupra raporturilor politice șoviniste unguresci, estra-gem din ea următoarele:

„Se audu totu mai desu acușele contra lui Tisza, că adeo guvernarea lui a făcutu să crească șovinismul și corupțiunea. Opoziția maghiară nu-l judecă pe Tisza mai aspru, decât îl judecă cercurile hotăritoare de-aiol. Cultul lui Kossuth, demonstrațiile contra lui Hentzi, nu sunt decât fructele guvernării lui. Atitudinea lui dubioasă a încuragiat pe elementele turbulente din Ungaria. Acestora însă trebuie să li-se facă, cu or-ice preț, s'fîrșit — așa s'a datu lozincă îndată după formarea cabinetului Szapary.

Materialul revoluționar se arată și grasă în comitate. Acolo se află rădăcinile cultului Kossuth. Dezvoltarea paolnică a Ungariei, consolidarea monarhiei, numai așa se potă asigura, decât administrația va fi centralizată și decât puterea de stat n'ar fi primejduită prin estravaganțele elementelor autonome.

D-Voștră ați considerat reforma administrației dreptu o cestiune internă, d-și

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

Apele noastre.

(Urmare).

Dela valea Arieșului spre sud și sudost, ramurile și piscurile ostiole ale Munților Apusen, cari se întind spre valea Mureșului, sunt compuse în parte esențială, ca și munții de pe valea Arieșului, din stânci de pără vârsă (calo) și astfel părăiele și riuțele, ce străbat prin ei spre Mureș, au alcătuit prin eroziune în mai multe locuri strâmtoari și chei de munte interesante. Pe văile lor, impresurate de munți păduroși, dăm de locuri stâncose cu peșteri și cascade frumoase, de strimtori pitoresci și de stânci singuratic și de forme curioase, cari ne atrag atențiunea. Astfel este Valea Geoagiului (Mogoșului), care pe cursul său superior are multe partii stâncose pitoresci; pe la Remeți se află pe acésta vale o strimtoare, numită Cheia; aci părăul este strimtorat de stânci, de o lungime de 1 km., așa că nu este locu nici pentru o potecă pe țermul lui.

Cheia are părăi înalți, stâncosi, înunjurați de munți cu păduri, printre cari curge spumegându părăul. Ea ne ofere unu peisagiu de munte frumos, care mai surprinđător este la unu loc, unde stâncile de ambe laturile sunt împreunate sus prin o boltitură, formându astfel o potecă naturală frumoasă.

Asemenea strimtoare se află pe Valea Găldii, din jos de satul Intregalde, cu părăi prețipiti și îngustă, încatu când apa e mare, drumul ce trece prin ea e năpădit de apă și comunicația se intrerupe.

Asemenea strimtoari pitoresci se mai află la Galda de sus și pe părăul Cetii, care se varsă în valea Găldii. Locuitorii acestor văi, când năvălia asupra lor cete vrășmașe, închideau cu iezături artificiale aceste strâmtoari, ér când se apropia vrășmașul, apele adunate astfel îi dedeau curs liber, causându în modul acesta o esundare, care ineca său silia pe agresori să părăsească ținutul. În Cheia Intregaldelor, la locul numit „Mora Turcului”, se spune, că în modlă acesta a fost inecată o cetă

mare de Turci, săpăturile, ce se vedu în părăi de ambe laturile, se dice, că arată locul unde a fost iezătura.

Pe valea Ampoiului, pe care se află a doua cale de comunicație însemnată a munților apusen în internul țării, se înalță stânci de forme interesante. Astfel sunt stâncile dela Trimpoiele și mai în jos altele pe la Poiana, unde una are o așa de mare asemănare cu restul unei cetăți, încatu poporul a numit-o „cetatea dinelor”.

De pe unele piscuri, aflătoare în regiunea acestor riuțe și părăie, ni-se deschide privire largă, prezentându-ni se panorame înocântătoare. Astfelu de pe latura sudică a piscului delu „jidovilor”, din valea Ampoiului, de lângă Zlatna, avem o privire frumoasă asupra muntelui Vulcan și cu deosebire asupra țintului bășagurilor spre Săcărâmb și Zarandă. Privirea cea mai mărță și sublimă o avem de pe vârfurile muntelui Piatra Cetii, unu munte de formă bizară, aflător între valea Geoagiului și Valea Găldii, a cărui parte sudvestică se alcătuesce din trei piscuri de formă

piramidală. De pe vârfurile ei vedem în apropiere piscurile Piatra Caprii, Peleşul, Colțul Trascăului, apoi stâncile de calc în parte pleșuve din munții Trascăului și ai Bedeleului, până pe la Muntele-mare; spre est și sud ne stă deschise privirii valea lată a Mureșului și a văilor laterale, cu sate dese și cu orașele Alba-Iulia și Aiudul, apoi șirurile nesfârșite de deluri și văi, mărginite în semiceru de munți hotarnici începându delu munții Hațegului până la munții Bârsei, apoi Arghita, munții Rodnei și Țibulesul: o perspectivă mărță a unei părți însemnate a Transilvaniei.

Asemenea panoramă sublimă însă se ofere și de pe muntele Peleş.

Privindu de pe acești munți spre est, vom observa, că ramurile vestice ale Arghitei se micesc și se prefac în șiruri de deluri și coline, estinđându-se până în valea Mureșului. Acestu ținut deluros și forte roditor este udat de două riuuri mai mari, anume de Târnavă mare și mică. Ele, afară de o mică parte aproape de izvor, au cursu lin și peisagiuri de la țără formate de deluri

ea este cestiunea de putere a dinastiei și a monarchiei.

Cultul lui Kossuth, care nu mai are sfirșit, repețitele afaceri militare, dehonestarea continuă și fără nici o cauză, ori folosul, a colorilor și insigniilor de până acum ale monarchiei: toate acestea au sumutată cercurile politice de aici. Intoleranța, care s'a arătat față cu partea de dincoace a monarchiei, ca și față de naționalitățile din Ungaria, a deșteptat pretutindeni asemenea intoleranță și dușmănie.

Am premisă acestea, ca să înțelegem amărăciunea și animositatea, care domnesc aici față de Ungaria. Când Maj. Sa, după lungi rugăminți, s'a învoit la înouinarea împrumutată a statului honvedilor și a lui Hentzi, a făcut-o în speranța, că cu această va înoceta sărbătorirea tendențioasă a reminiscențelor revoluționare. Dér s'a înșelat în speranța sa, fiindcă nobila lui intențiune a fost și greșită înțelesă, și rău explicată. Eu n'o explică, căci scrii D-vostre ce ați făcut și de ce ați făcut așa. Dér atâta este sigur, că incidentul acesta a contribuit în mare măsură la întărirea poziției aceluia, care niciodată n'au fost apărătorii națiunii și statului maghiar... pe când lealitatea maghiară, ce-o bucinați D-Vostre, este apreciată în Viena, cel puțin în tendințele ei, de foarte caracteristică.

Br. Fejervary, deși provisor, a devenit ministru pe lângă Maj. Sa. Asta înseamnă mai mult, de cum credeți D-vostre. Pe lângă persoana Maj. Sale e nevoie acum de un ministru, care nu explică, nu întreabă, nu diplomatizează, ci se supune numai.

Contele Szapary n'a raportat nimic despre criză, fiindcă nu este iertat să provină criză din afacerea Hentzi. Acesta a așteptat-o monarchia dela lealitatea fiicăru ministru-președinte; ministrul - președinte al D-vostre, cel mult poate să raporteze, că cabinetul răspunde solidar dorinței mai înalte.

D-vostre se n'așteptați o criză, care înseamnă o schimbare în sens liberal al politicii guvernului. Aici se crede, și se vede, că în credința aceasta a întărit guvernul și pe Maj. Sa, că direcția revoluționară și elementele revoluționare se bată la D-vostre după putere. Contele Apponyi însă, în dorința sa neimpiedecată după putere, nu va pute, dér nici nu cutază să ia poziția față cu această direcție, de aceea trebuie făcută ca să se unescă la o altă elementele conservative, aristocratice, clericale și rasele germană și croată din țară, ca concentrându-se într'un partid, la timpul său să oupe locul partidei liberale în descompunere.

Pentru realizarea acestui proces, va fi potrivit cabinetul Szapary-Fejervary.

După totă probabilitatea nici Tisza, nici Szilagyi nu vor fi apelați a da mâna cu Apponyi, ér acesta singur nu va pute susține lupta față o'un guvern hotărât, solidar și neorutător....

CRONICA POLITICA.

— 21 Octomre v.

Foia rusescă „Novosti” vorbindu într'unul din numerii săi mai noi despre Ungaria, dăce între altele, că Ungurii din timpuri străvechi au urit pe Nemți și pe Slavi; pe Slavii de sub stăpânirea lor Ungurii li apasă cu bruscetă, fiindcă Rușii au dat, în 1849, mâna de ajutor Austriacilor. După aceea diarul rusesc se pronunță asupra apăsării exercitate de Unguri asupra naționalităților, despre sângeră tirănie pe care Ungurii o pun în grumații naționalităților. Organul rusesc vede o pericolitate a elementului unguresc în agitația română și dăce, că e convins, că decă domnitorul României n'ar fi Carol de Hohenzollern, atunci Români n'ar fi dusi așa de rău la București, cum de rău au pățit-o la Viena. Foia rusescă vorbește apoi de procesele politice mai noue intentate contra naționalităților și își exprimă îngrijirea, că Ungurii o să și frigă degetile, decă în mod așa de frivol se joacă cu focul.

„Agenția Havas” comunică depeșă următoare din Atena: „Demersul Greciei pe lângă Puteri consistă în remiterea unei note însoțită de 4 anexe: memorandumul legațiunii Greciei la București, ultimatul greco, răspunsul d-lui Al. Lahovari și nota care notifică ruptura”. „Correspondența Politică” din Viena, — spune o altă depeșă dela 29 l. c., — constată aprobarea dată atitudinii guvernului român în fața pretențiilor și alt modului de procedare a Greciei. Stabilește, că analogia ce are care diare din București găsească între afacerile Bedmar și Zappa, nu există. În cea dintâi este vorba de o interpretare a articolului 7 al Constituției române; în cea d'a doua nu este vorba de cât de competiția exclusivă a tribunalelor române de a rezolva neînțelegerile relative la proprietatea imobiliară. Statul român are interes eventual în această afacere în cazul când succesiunea ar fi recunoscută vacantă; Statul grecese caută să facă nedreptate unor terțe persoane interesate, lucru la care guvernul român nu poate să consimță. Aceeași foie menționează înțelegerea intervenită între rușele lui Vangelie Zappa, ceea ce face pozițiunea guvernului greco mai dificilă.

Față cu atacurile pressei anti-rusesc din streinătate, „Journal de St.-Peters-

bourg” arată într'un comunicat altă sursă actuala stare financiară a imperiului rusesc. În ziua de 24 Octomvre n. c., starea casei băncii imperiale și a tesaurului statului se cifra cu 604½ milioane ruble în aur, ceea ce face atâta, câtă 2418 milioane franci. Acestă sumă întrece cu mult atâta starea băncii republicane franceze, care se cifrează cu 674¼ milioane franci, câtă și starea băncii engleze, care face 26 milioane font sterlingi. Abstragându cu totul dela ceea ce se află în casa băncii imperiale, singur numai tesauriatul statului dispune de 53 milioane ruble în aur și alte 12½ milioane ruble date împrumut. Aceste cifre, adaugă „Journal de St. Petersburg”, oferă destulă garanție ministerului rusesc de finanțe pentru a privi cu liniște înaintea viitorului.

SCRIILE ŢILEI.

— 21 Octomvre.

Statistica emigrărilor dela noi în România. Datele oficiale constată, că în cei doi ani urmă trei ani, numărul supușilor ungari, cari au trecut în România pe la pasurile dela Bozeu, Poiana sărată, Ghimeș, Tulgheș și Șanțul vechiu, este cu mai bine de 10,000 mai mare, ca alți celor ce în același timp s'au reintors din România. Va să dăce numai pe la aceste 5 pasuri au emigrat în ultimii trei ani peste 10,000 de supuși ungari. Cu multă mai mare este socotită însă numărul celor ce au trecut pe ascuns, fără pașapoarte, cum și cei ce au trecut pe la Predeal, care este principalul loc de trecere. După indicațiunile acestor date, numărul celor ce pentru permanență emigrăz dela noi în România, s'ar pute socoti cel puțin cu 6000 la an.

Alegerea rectorului universității din București. Duminecă la orele 2 d. a. s'a întrunit colegiul universitar din București pentru a proceda la alegerea a trei profesori, din cari unul trebuie să fi confirmat de minister ca rector al universității, în locul domnului Al. Orăscu, retras din învățământ. Au luat parte la vot 44 de profesori și s'au ales d-nii T. L. Maiorescu cu 26 de voturi, d. Const. Dimitrescu (14) cu 22 și d. B. P. Hașdeu cu 19 voturi. Au mai întrunit d-nii dr. Theodor 13 voturi, C. Boerescu 13, Orăscu 11, Ureche 10, Gr. Ștefănescu 6, Haret 1. N'au luat parte d-nii general I. Lahovari, Pascali, D. Petrescu, dr. Stoicescu, dr. Asaki, Sp. Haret, dr. D. Brândză, Valerian Ursianu, Cantilli, Demetrescu etc. După cum se poate vedea, cele mai multe voturi le-a întrunit d. Maiorescu, care probabil că va fi confirmat de minis-

teru ca rector al Universității, dăce „Timpul.”

Redactorul nou. Cu 1 Noemvre n. c. a pășit ca redactor al „Telegrafului Român” din Sibiu d-lu Silvestru Moldovanu, fost profesor în Brașov și în urmă funcționar la banca „Arieșana” în Turda.

Trecere la religia ortodoxă. O telegramă din Petersburg aduce știrea, că 3000 de Austriaci din claustrul Peciajev, de lângă Chiev, au trecut la religia ortodoxă.

Bolă între vite. În partea sudestică a Maramureșului grasă între vite bola de unghii și de gură în dimensiuni atâte de mari, încât s'ar pute dăce, că de patru săptămâni încoace, nu este vită, care să nu fi fost bătută de această bolă. Vita bolnavă nu poate sta pe picioare, din gură slobode continuu bale și slăbește cu desvîrșire. De perit, s'ar pute dăce, că relativ este mic numărul celor ce pier. De când grasă bola, după cum se scrie de acolo, încă nici un veterinar nu și-a arătat cinstită față prin acele părți, — cu toate acestea însă pe spinarea poporului este aruncată și salariul unui veterinar comitatens!

Cursul de anatomia patologică în București. Luni, d. dr. Babeș a deschis cursul său de anatomia patologică la institutul de bacteriologie. Savantul profesor ocupase această catedră importantă la Budapesta, și numai fiindcă ea era ocupată de d-lu dr. Severin, i-se crease catedra de patologică experimentală — bacteriologie. Acum d. Babeș revenind la adevărata-i specialitate, nu putem decât să felicităm universitatea din București pentru nou titular al catedrei de anatomia patologică.

Bătăia între Francezi și Germani. Din Paris se telegrafizează, că în cafenea din Cannes s'a întâmplat la 30 Oct. n., o sângeră bătăie între muncitorii francezi și germani. Bătăia au început-o cu revolvere. Sunt mai mulți răniți.

Ministrul președinte în pericol. Cătim în foile, ce le-am primită ați din Budapesta, că pe când trenul Nr. 111 cu care ministrul președinte Szapary călătoria la Viena, între stațiunile Tot-Megyer și Érsekújvár s'a întâmplat o descărcătură de armă. Glonțul, cum se spune, a nimerit tocmai acel vagon, în care se afla Szapary și ferestra cupeului a fost sfărâmată, cădându bucăți de sticlă afară. O altă versiune dăce, că glonțul a nimerit cupeul-salon de

și coline, cari deși în multe locuri ne apar plăcute și atrăgătoare, nu se pot amăsura cu mărețele peisajuri, ce le aflăm pe văile raurilor de munte.

Un tablou pitoresc de țară din cele mai plăcute ni-se înfașează pe Târnava-mare la Sighișoara, orașul așezat în parte pe culmea unei coline cu ziduri, turnuri și alte resturi de întărituri vechi, este încungurată de deluri, acoperite cu păduri, vii și pomieri, printre cari șerpuesce Târnava, prin o vale bine cultivată, ér spre osu, în ceața albastră a depărtării, se zăresc piscurile impunătoare ale Arghitei.

Lăsându la o parte văile Târnavelor și trecându pe lângă râul Sebeșului și pe lângă alte riuete laterale ale Mureșului, se ne îndreptăm privirile spre colțul sud-vestic al Ardealului, unde Streiul și varsă valurile sale argintii spre Mureș. Aici se estinde un tînut romantic, dotat de la natură cu multe bogății și cu cele mai interesante rarități și frumuseți naturale. În mijlocul lui se estinde un șes sau o vale, de formă ovală, încungurată de trei părți de deluri și munți puternici prin cari dăm de piscuri interesante de peșteri și strimtori de munte, de stânci pitoresci, de pasuri, cari străbat prin ei în țările vecine, de isvori, cascade și lacuri de munte cristaline, ér în sinul pământului de bogății imense de fer și carbuni de petra, și toate aceste așezate într'o amestecătură poetică, caprițioasă, formând cele mai rare și mai romantice tablouri.

Unde natura s'a arătat atâte de darnică cu podobe sale, omul încă și are partea sa în alcătuirea mărețe. Pe aici au saltat veseli, după tradițiune, dienele lui Arghir crașorul; pe aici au trăit grozavii uriași, dintre cari unul, așa se povestese, aruncându un plug de fer, după un altul, cu care trăia în dușmănie, a retezat din întâmplare vârful unui munte și s'a făcut Retezatul de ați. Apoi a urmat luptele între doi uriași aievea: între Traian și Decebal, personificarea fidelă a două popore mărețe; urmele despre alcătuirile lor, și cu deosebire ale Romanilor, le aflăm în abundență: la Grădiște, la Demeșu, Călan și a., ér din timpul cavalerismului și al

resbóielor cu Turcii, ne-au rămas ruine de turnuri și de cetăți cavaleresci, cum este cetatea Colțului, și cu deosebire frumoasă cetatea Hunedorei, cu temelile puse acum sunt 400 de ani de marele bărbat Ioan Huniade al cărui urmaș trăiesc până ați în Zăiceu la Pôrta de fer și sunt Români, și așa până la alcătuirile din țările noastre, băile de fer și cele de carbuni din valea Jiurilor, și cu deosebire calea ferată ce duce din valea Streiului în valea Jiurilor, făcută cu cea mai mare măiestrie dintre toate căile noastre ferate.

Astfel ni-se înfașează Târnava-Hașegului.

Ea este udată de-a latul ei de Streiu, care curge spre nord. Pe cursul superior al lui se estinde o regiune cu multe și interesante partii romantice. Astfel este pe țermul stâng partia de stânci Pietra-Șipotului, cu stânci fărâmate și colea în bucăți, cu grupe de arbori și mici cascade, amestecate toate în disordinea cea mai mare. Mai în jos Streiul curge prin o vale îngustă, strimtorată de pârți prețipiti

și o le de carbuni din valea Jiurilor, și cu deosebire calea ferată ce duce din valea Streiului în valea Jiurilor, făcută cu cea mai mare măiestrie dintre toate căile noastre ferate.

Astfel ni-se înfașează Târnava-Hașegului.

Ea este udată de-a latul ei de Streiu, care curge spre nord. Pe cursul superior al lui se estinde o regiune cu multe și interesante partii romantice. Astfel este pe țermul stâng partia de stânci Pietra-Șipotului, cu stânci fărâmate și colea în bucăți, cu grupe de arbori și mici cascade, amestecate toate în disordinea cea mai mare. Mai în jos Streiul curge prin o vale îngustă, strimtorată de pârți prețipiti

de stâncă, ér la Petrosu ese dintre deluri și spală marginea nordestică a Valei-Hașegului. De aci în jos elu este însoțit de calea ferată. În stânga ne ofere o priveliște interesantă Măgura-Banului, cu stâncile sale în formă de vechi ruine. Terazele, ce hotăresc valea spre sud, ne mărginesc vederea, numai pe câte o vale laterală ni-se deschide priveliște mai depărtată, spre grupa Retezatului. Cu cât însă înaintăm la vale, cu atât cercul vederii ni-se lărgesește, și pe la Sub-Cetate ni-se prezintă cea mai încântătoare panoramă. Aici se află stațiunea Hașegului, lângă care se înalță delul Orlea, pe vârful cărui se află un vechiu turn, numit „Turnul lui Vicol”. De pe Orlea vedem spre sud estindându-se frumoasa vale a Hașegului acoperită cu sate, brăscăte de riuete și păraie, ce grăbesc spre Streiu, și încunjurată de o canoa frumoasă de munți. Intre aceștia munții Hașegului ni-se prezintă în totă grandiositatea lor, în mijlocul cu piramida ciuntă a Retezatului.

(Va urma.)

măncare, unde se afla Szapary. Îndată după descărcarea armiei, trenul a fost oprît, dîr atentatorul nu s'a aflat nîciurî.

—x—

Catalogul proprietarilor din Ungaria. În curînd va eși de sub tipar un catalog al tuturor proprietarilor de pămînt din Ungaria și Transilvania, a cîroră proprietate trece peste 100 de jugere. În acest catalog se va arăta în special adresa fiecărui proprietar și se va specifica și calitatea locului: cîtă este cositor, cîtă arătură, pădure, vii etc. La compunerea acestui catalog se lucră de mult timp și va fi, în felul său, unicul catalog autentic, basat pe date oficiale. Prețul lui va fi: cumpărat 15 fl., abonat înainte 10 fl. A se adresa la: „Editura proprietarilor de pămînt din Ungaria.” (Magyarországi földbirtokosai kiadóhivatal) în Pesta (Kötelek). Catalogul va fi redigat în limba maghiară.

—x—

Strada Renan. Consiliul municipal din Paris a hotărît să dea numele lui Ernest Renan uneia din stradele mari ale orașului.

Pentru cura de masajiu trasă. Franzbranntwein-ul și sarea lui A. Moll se pôte recomanda la tôte suferințele reumatice, la podagră, junghieri, precum și la scrintitură. La contuziuni și umflături dureroase. O sticlă 90 cr. Se trimite în tôte țările cu rambursă postală prin farmacistul A. Moll c. și r. furnisor al Curții imper., Viena Tuchlauben 9. În farmaciile și băcăniile din provincii se se cêră esprest preparatul lui A. Moll provăduț cu marca și iscălitura sa.

Petițiunea

foștilor urbarialiști din comunele Birseu, Ilia-mureșiană, Șiaulesci, Biscarea, Vormaga, Gura Dobra și a foștilor grănițeri din Veșel — reprezentați prin avocatul Franciscu Hossu Longin din Deva, — adresată către Congregațiunea comitatului Huniádorei, fînută în Deva la 20 și 21 Octomvre 1892, în cauza despăgubirei regalilor tri-lunare.

(Fine.)

Totă asemenea stă trêba și cu competența foștilor urbarialiști din Șiaulesci în sumă de 1800 fl., care amăsurată hotărîrii de sub nr. 3913 din 1891, alăturată sub 3), s'a asigurat comunei politice și se administrează de notarul ceroual, așa precum îi convine d-sale mai bine, fără ca proprietarii să știe, că ce-i cu competența lor.

Amăsurată hotărîrii de sub nr. 435 din 1892, alăturată aici sub 4), urbarialiștii din comuna Ilia-mureșiană încă au făcut pace cu comuna politică, în care însuși fiscul comitatensu a recunoscut, că despăgubirea după cele trei luni, în sumă de 5418 fl., compete foștilor urbarialiști din Ilia-mureșiană, — cu tôte aceste tribunalul reg. din Deva a asigurat acea sumă comunei politice și proprietarii nîci pînă în ziua de azi nu știu cum li-se manipulează averea lor.

Se înțelege de sine, că venitul acelei obligațiuni asemenea se întrebunțeză pentru acoperirea speselor comunale ale tuturor locuitorilor din Ilia și că „proprietarii” au mai puțin folosit din acel venit, fiind-că cea mai mare parte merge în favorul celor ce dau dare mai mare.

Așa este și cu competența foștilor urbarialiști din Biscarea, în sumă de 1368 fl., căci amăsurată hotărîrii de sub nr. 9741 din 1891, aceluși aici sub 5), tribunalul reg. din Deva a asigurat această competență comunei politice. Amăsurată hotărîrii de sub 6), nr. 6718 din 1890, a tribunalului reg. din Deva, competența foștilor grănițeri din Veșel în sumă de 3600 fl., s'a asigurat comunei politice și venitul obligațiunii se întrebunțeză ca avere comună, împărțindu-se și de aceia, cari nu au nîci un drept la a cea competență.

În comunele Vormaga, Dobra și Gura-Dobra, pertractările încă sunt în cur-

gere, dîr rezultatele se pôte prevedea de acuma.

Ni-se va obiecta, pôte, că din enesele de mai sus se vede, că urbarialiștii însuși s'au învoit, ca din competența lor să se acopere spesele comunale, dîr martori ne sînt cei ce au făcut acele păci și în prima linie d-lu fiscu comitatensu, că păcile s'au făcut cu acea espreșă hotărîre, ca venitele după competențele foștilor urbarialiști mai întău să se întrebunțeze pentru acoperirea speselor comunale ale foștilor urbarialiști și nu ale tuturor din comună, precum de fapt se practică azi, er decă ar întrece ceva, — aceea să se pună la dispozițiunea foștilor urbarialiști pentru alte scopuri și spese comune ale lor, cum sînt ajutoarele pentru biserici și școle, seu altele.

Ei, dîr acesta a rămas numai o ficțiune, căci tribunalul a trasă dungă peste pace și obligațiunile odată asigurate la comună, azi se consideră de avere comună, eră noi, „proprietarii”, amă rămasă cu păcile puse în dar pe hărți și cu decisiuni, ce nu au nîci o putere practică.

Pentru a dovedi, că dreptul de proprietate asupra despăgubirilor după cele trei luni compete numai foștilor urbarialiști, afară de cele espuse mai sus, se dovedesce cu sentința Tribunalului reg. din Deva Nr. 4313 din 1890 adusă în cauza foștilor urbarialiști din comuna Suligete și alăturată aici sub 7.) Din sentință se vede apriat, că totă acel tribunal, care a făcută asigurarile amintite, a enunțat, și a motivat, că despăgubirea după cele trei luni compete foștilor urbarialiști.

Că dreptul de crișmărit în cele trei luni de tîmna a fostă averea proprie a foștilor urbarialiști, se vede și din sentința Tribunalului reg. din Clușiu Nr. 10,157 din 1890, alăturată aici sub 8), prin care suma de 3300 fl. se declară ca „proprietatea foștilor urbarialiști din Apahida”, eră în decisiunea Curiei Nr. 51, aceluși aici sub 9), în motive, se dice, că despăgubirea după dreptul tri-lunar compete urbarialiștilor („az urbéri italmérésért megállapított kártalanításért megállapított kártalanítási összegre a tulajdonjog a volt urbéresket illeti.”)

În fine, în decisiunea inaltei Curie Nr. 511 din 1892 s'a enunțat, că „cu ștergerea aviticității și dreptul de crișmărit a încetat a mai fi dreptul coronei și de atunci și dreptul de crișmărit a devenit noțiune de avere comună („Az ösiségeltörlesével a kir. kisebb haszonvételek is megszűntek kir. jogot képezni és azota a közönséges vagyon fogalma alá esnek.”)

Din tôte aceste se vede apriat, că despăgubirea pentru cele trei luni este „averea privată”, este „proprietatea exclusivă” a foștilor urbarialiști, prin urmare, că foștilor urbarialiști peste tot și nou în special ni-s'a făcută mare nedreptate, când competențele noastre s'au subtrasă din biruința și folosința noastră, împărțindu-se din venitele lor și de aceia, cari nu au și nu pôte avé nîci un titlu de drept la acele sume.

Mai departe este o formală satiră juridică, că proprietatea asupra acelor sume să fiă și după lege a noastră și cu tôte aceste, noi să nu putem dispune peste ele, ci să fim nevoiți a vedea, că cea mai mare parte din venitele averilor noastre trece în folosul altora, cari nu au nîci un drept de a fi împărțiiți din acele venit.

Dreptă aceea, subscriși urbarialiști, prin plenipotențiatul nostru d-lu Franciscu Hossu Longin din Deva rugăm pe Onorabila Congregațiune, ca:

Luând în considerațiune, că dreptul de crișmărit, așa numit tri-lunar, în tôte împrejurările, în mod neprescriptibil, a fost și rămâne proprietatea exclusivă a foștilor urbarialiști, chiar și în cazul când în unele comune, venitul anual s'a întrebunțat pentru

acoperirea speselor comunale; apoi considerănd, că insinuările prescise prin lege și prin instrucțiunile ministeriale făcute pe baza acelei legi, în cele mai multe comune, în urma ordinelor eminate de către oficiul de vice-spanu al comitatului, nu au fost corecte și juste — eră de altă parte publicarea legii și a ordinațiunilor relative la insinuări, nu s'au făcută destul de conștient și considerănd, că pertractările s'au efectuat pe baza insinuărilor făcute în urma îndrumărilor necorecte și nejuste; considerănd, că forurile judecătorești, cu ignorarea foștilor urbarialiști, au asigurat competența urbarialiștilor exclusivă comunelor politice; considerănd că în comunele noastre, ca mai în tôte comunele din comitat, sumele și venitul sumelor de răscumpărarea dreptului tri-lunar, se folosesc în mod injust, pentru acoperirea speselor comunale ale tuturor locuitorilor din comună, prin care fapt, noi, prin practica arătată, avem daune de sute și mii, — respective noi suntem esclusi dela libera dispunere asupra averii noastre; în fine considerănd, că regretabila stare actuală a fostă produsă, pe calea administrativă, prin ordonanțele eminate dela vice-comitele:

Representanța comitatului Hunedorei, conșcie de chiamarea sa și nevoind, ca cine va cu șcirea sa să fiă scos din dreptul său, seu impedeat în exercitare asupra dreptului său de proprietate, chiar prin organele sale: se enunță, că dreptul de proprietate asupra sumelor de răscumpărare, provenite din desdau-narea dreptului de crișmărit tri-lunar convenindu-se exclusiv numai foștilor urbarialiști, — vice-spanul se îndrumă, ca să ia, fără amănare, tôte măsurile trebuincioase și să dispună, ca noi să fim restituiți în libera exercitare a dreptului nostru asupra obligațiunilor date drept despăgubire pentru dreptul tri-lunar, și anume, ca obligațiunile și sumele, ce ne competă nou, să se estradée.

Cu respectă:

Foști urbarialiști și respective foști grănițeri din comunele:

Birseu, Ilia mureșiană, Șiaulesci, Biscarea Veșel, Vormaga și Gura Dobra.

Convocare.

De ôrece dîmnele membre ale Reuniunii femeilor române din loc la două convocări nu s'au intrunit în numărulă recerut de statute, pentru ca să se pôte desbata schimbarea statutelor, de aceea se convocă pentru a treia ôră la o adunare generală estra-ordinară pe ziua de Marți 27 Octomvre v. o. la ôrele 2 1/2 în sala cea mare din edificiul școlilor române.

Fiind lucrul de cea mai mare importanță pentru Reuniunea noastră, apelăm cu tôte căldura la zelul și interesul femeilor noastre, ca să se prezenteze în număr cît se pôte de mare la această adunare, ca să putem corăspunde Ordinațiunii Inaltului Ministeriu de interne privitoare la schimbarea statutelor Reuniunii noastre.

Brașov, 21 Octomvre v. 1892.

Agnesu Dușoiu, Lazaru Nastasi,
președintă, actuaru.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.”

(Serviciul biroului de cor. din Pesta)

Budapesta, 2 Novembre. În comisiunea financiară ministrul de comerț, Lukacs, declară, că decă va mai dura în Boemia agitația contra importului făinei din Ungaria, acesta va avé consecințe periculoase și ne va sili și pe noi la represalii.

Budapesta, 2 Novembre. Eră 27 bolnavi de coleră, 7 au murit.

Viena, 2 Novembre. Ne ivin-

du-se de optă zile nîci un casu de coleră, publicarea buletinelor s'a sistat.

Praga, 2 Novembre. Conferența reprezentanților tuturor partidelor cehice din Boemia, Moravia și Silesia a votat unanim o rezoluțiune, prin care se enunță susținerea principiilor profesate și apărute pînă acuma de întreaga națiune cehică, principii, cari se întemeiază pe următoarele postulate: Realizarea dreptului public boem; asigurarea unei reprezentanțe drepte și corăspunătoare a țerilor coronei boeme în consiliul Coronei; stabilirea și executarea de legi drepte electorale, precum și realizarea egalei îndreptări a națiunilor diferite în tôte țerile Coronei boeme.

Berlin, 2 Novembre. În onorea ambasadorului Szechenyi, s'a dat un prânzu la ambasada rusă din Berlin.

Oedenburg, 2 Novembre. Arhiducele Franciscu Ferdinand și-a luat eră adio dela orășeni și garnison.

Viena, 2 Novembre. Fostul primar al Vienei, Uhl, a murit.

Viena, 2 Novembre. Comitetul de întrecere cu cai a declarat scirile aduse de „Berliner Tagblatt” contra locotenentului Miklos, de calumnia malițioasă.*)

NECROLOGU. Maria Marină, născ. Socan, ca jalnică mamă; Elena Sociu născ. Socan cu soțul ei Basiliu și Adela Socană mărît. Coman, ca verișore; Ana Socană, născ. Nilasi; Amalia Crișiană născ. Maior și Lucreța Stoica născ. Socan ca mătușe; Ioan și Basiliu Crișian și Iuliu Truța ca veri, în numele lor și alți numeroșilor consăngei, cu inima adencu intristată anunță, că mult iubitul lor fiu, veru și nepot Petru Marină, rigorosant în medicină, a răposat după grele suferințe de 6 zile în 29 Octomvre la 7 ôre sêra în al 24-lea an al vieții. Rămășițele pămîntesci ale scumpului defunct s'au aședat spre odihnă de veci în cimiteriul familiar din loc, în 1 Noemvre a. c. la 10 ôre a. m. Mamă-sa a perdută unica măngăiere, ce-i rămăsese după pierderea celui-laltu fiu tot în anul acesta, corpul medical unu bunu studentu, er națiunea română a pierdut în repausatul unu bunu Român.

Căpușulă de Câmpia, 30 Octomvre 1892.

Fiă-i țêrena ușoră!

DIVERSE.

Femeile englese. S'a descoperit acum în Londra un club forte bine instituit al femeilor pungașe din Anglia. Femeile acestea, deși au bărbați și sunt de bună familie, dîr au deosebită plăcere să fare de prin prăvălii. Cu unu cuvînt, ele sînt cleptomane. E interesant însă, că aceste femei au format un club, ai căruia membri sînt toamai femeile cele mai cleptomane. Ele depun câte 1 franc cotizație pe zi. Pe de altă parte sînt un alt fel de femei în Anglia. Decă mergi de es. prin Londra, ești apucat și prins de femei, care îți iau banii din buzunar sub cuvînt, că îți ceră de pomă. O mulțime de englesice se primbiă cu barca pe Tamisa și ele formeză clubul acelor escroce de cari tôte lumea trebuie să se ferose.

Pe tren. „Sfinte Dumneșule, aibi milă de mine!” șopteste o babă bătrână în vagon, „numai să nu se ciocnese mașina astăzi!” — „De ce te temi babo?” o întrebă unu vecin. — „Cum să nu mă tem, d-le! Nu veți că ducă cu mine unu coș cu oue!”

*) S'a scris în numita foia, că Miklos a percurt o parte din drum între Viena și Berlin și cu trăsura, nu numai călare ș. a. — Red.

Proprietar: Dr. Aurel Morosanu.

Redactor responsabil: Gheorghe Mator.

Cursulu pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies including Seris. fonc. „Albina“ 6%, Imperial, Galbini, Ruble rusescl, Mărci germane, and Discontul 6-8% pe an.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, dacă fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă alu Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbiciose la stomach și pânțee, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încôce.

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbrantwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, dacă fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbrantwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca unu remediu popularu cu deosebire prin trasu (frotat) alină durerile de soldină și reumatismu și a altor urmări de rēcělă.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salilicic)

La întrebuințarea dlinică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulti, asigurăză această apă de gură conservarea sănătôsă și mai departe a dinților.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. Moll, c. și r. furnisoru alu curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează dlinic prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumitū preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victoru Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, precum și la D. Eremia Nepoșil, I. L. & A. Heshhalmer și Jul. Hornung & Teutsch.

804-12.

Prima croitoria modernă română în Brașov.

Subscrisulū imi iau libertatea de-a aduce la cunoscința On. publicu, cum-că mi-am asortatū

O croitoria cu totu soiulū de stufe în Piața locală, Têrgulū cailorū Nr. 13.

Articlii mei suntū procurați din cele mai favorabile isvôrē și cōrșpundū întrū tôte recerînțelorū moderne, așa că mē punū în posiția de a putē cōrșpunde pe deplinū pretensiunilorū On. publicu la tôte ocașiunile cu ce este mai bunū, solidū și plăcutū.

Esperiența mea îndelungată pe acestū tērēmū și perfecționarea mea din nou în arta croitului academicū mē punū în posiția de-a putē cōrșpunde fără obiecționare ori și cărei încredințari ce cade în sfera meu.

Pe lângă eminențele mele isvôrē de procurare și pe lângă îmboğățiteile mele cunoscințe în ce privescē arta croitoriei, imi permitū a promite, că nisuița mea va fi de-a procura îndestularea completă a cliențilorū mei, printr'o lucrare consciențôsă și promptă.

Cu distincsū respectū,

9574-2

N. Turcu.

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pe fâșia sub care au primitū djarulū nostru până acuma.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mensulū tren-urilorū.

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, Teius-Aradu-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu) and rows for stations and train times.

Nota: Numerii încadrați cu linii grôse însemnăză ôrele de nôpte.